

**REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNO IZBORNO POVJERENSTVO
REPUBLIKE HRVATSKE**

KLASA: 012-01/24-01/40

URBROJ: 507-03/05-24-8

Zagreb, 18. ožujka 2024.

Na osnovi članka 56. točke 3. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor („Narodne novine“, broj 66/15 – pročišćeni tekst, 104/15 - Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-I-1397/2015 od 24. rujna 2015., 48/18 i 98/19) Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske (dalje: Državno izborno povjerenstvo) na sjednici održanoj 18. ožujka 2024. donijelo je

**OBVEZATNE UPUTE BROJ Z VIII
O PRAVIMA I DUŽNOSTIMA PROMATRAČA**

1. PRAVO PROMATRANJA

1.1. Pravo promatrati izborni postupak, provedbu izbora te rad izbornih tijela imaju:

- promatrači političkih stranaka registriranih u Republici Hrvatskoj koje su predložile listu odnosno kandidata (u daljnjem tekstu: promatrači političkih stranaka),
- promatrači birača koji su predložili neovisnu listu odnosno kandidata (u daljnjem tekstu: promatrači birača),
- promatrači kandidata grupe birača,
- promatrači udruga nacionalnih manjina koje su predložile kandidata (u daljnjem tekstu: promatrači udruga nacionalnih manjina),
- promatrači nevladinih udruga registriranih u Republici Hrvatskoj kao udruga koje djeluju na području neovisnog promatranja izbornih postupaka, odnosno promicanja ljudskih i građanskih prava (u daljnjem tekstu: promatrači nevladinih udruga),
- promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te izbornih tijela iz drugih država (u daljnjem tekstu: strani promatrači).

1.2. Promatrač ne smije biti kandidat na izborima niti član izbornog tijela.

2. IZBORNA TIJELA

Izborna tijela čiji su rad ovlaštene promatrati promatrači iz točke 1. ovih Obvezatnih uputa su:

- Državno izborno povjerenstvo,
- izborna povjerenstva izbornih jedinica,
- općinska i gradska izborna povjerenstva i
- birački odbori.

3. DOZVOLA ZA PROMATRANJE

3.1. Promatrači političkih stranaka, birača, kandidata grupe birača i udruga nacionalnih manjina

Politička stranka registrirana u Republici Hrvatskoj koja je predložila listu odnosno kandidata, osoba ovlaštena za zastupanje neovisne liste, birač predlagatelj koji je potpisao prijedlog kandidata, kandidat grupe birača i udruga nacionalnih manjina koja je predložila kandidata, kao ovlaštene podnositelji zahtjeva, podnose zahtjeve za promatranje rada:

- izbornih povjerenstava izbornih jedinica, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora **izbornim povjerenstvima izbornih jedinica na čijem području se namjeravaju promatrati izbori,**

- Državnog izbornog povjerenstva **Državnom izbornom povjerenstvu,**
- biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu **Državnom izbornom povjerenstvu.**

Zahtjevi za promatranje rada izbornih povjerenstava izbornih jedinica, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora podnose se putem elektroničke pošte izbornom povjerenstvu izborne jedinice na čijem području se namjeravaju promatrati izbori od dana objave zbirnih lista svih pravovaljano predloženih lista u I.-XI. izornoj jedinici te zbirnih lista svih pravovaljano predloženih kandidata u XII. izornoj jedinici do najkasnije **5 dana prije dana održavanja izbora.**

Zahtjevi za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva, kao i zahtjevi za promatranje rada biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu podnose se putem elektroničke pošte Državnom izbornom povjerenstvu od dana objave zbirnih lista svih pravovaljano predloženih lista u I.-XI. izornoj jedinici te zbirnih lista svih pravovaljano predloženih kandidata u XII. izornoj jedinici do najkasnije **5 dana prije dana održavanja izbora.**

Obrasci zahtjeva za promatranje rada izbornih tijela, kao i adrese elektroničke pošte izbornih povjerenstava izbornih jedinica bit će dostupni na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr. Adresa elektroničke pošte Državnog izbornog povjerenstva je dip@izbori.hr.

Izorno povjerenstvo izborne jedinice, odnosno Državno izborno povjerenstvo odobrava promatranje rada izbornih tijela rješenjem.

Nakon što se odobri promatranje izbora političkoj stranci koja je predložila listu odnosno kandidata, osobi ovlaštenoj za zastupanje neovisne liste, biraču predlagatelju koji je potpisao prijedlog kandidata, kandidatu grupe birača i udruzi nacionalne manjine koja je predložila kandidata, popis promatrača sastavlja se i dostavlja putem Aplikacije za unos promatrača (dalje: Aplikacija) o čijem korištenju će Državno izborno povjerenstvo izdati posebnu tehničku uputu.

Korisničko ime i lozinku za pristup Aplikaciji ovlaštenoj osobi dostavit će izborno povjerenstvo izborne jedinice na čijem se području namjeravaju promatrati izbori, odnosno Državno izborno povjerenstvo.

Rok za unos podataka o promatračima u Aplikaciju ističe **3 dana prije dana održavanja izbora.**

Svojstvo promatrača dokazuje se službenom iskaznicom.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada izbornih povjerenstava izbornih jedinica, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora izdaje izborno povjerenstvo izborne jedinice, na čijem području namjerava promatrati izbore, a promatračima uručuje birački odbor.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva izdaje i uručuje Državno izborno povjerenstvo.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu izdaje Državno izborno povjerenstvo, a uručuju birački odbori u sjedištima diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske.

3.2. Promatrači nevladinih udruga

Nevladine udruge mogu podnijeti zahtjeve za promatranje rada:

- izbornih povjerenstava izbornih jedinica, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora **izbornim povjerenstvima izbornih jedinica na čijem području se namjeravaju promatrati izbori,**

- Državnog izbornog povjerenstva **Državnom izbornom povjerenstvu,**

- biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu **Državnom izbornom povjerenstvu.**

Nadležno izborno povjerenstvo dozvolit će promatranje rada izbornih tijela svim udrugama koje su registrirane u Republici Hrvatskoj kao udruge koje djeluju na području neovisnog promatranja izbora i/ili promicanja ljudskih i građanskih prava.

Zahtjevi za promatranje rada izbornih povjerenstava izbornih jedinica, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora podnose se putem elektroničke pošte nadležnom izbornom povjerenstvu izborne jedinice na čijem području se namjeravaju promatrati izbori od dana stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora do najkasnije **5 dana prije dana održavanja izbora.**

Zahtjevi za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva, kao i zahtjevi za promatranje rada biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu podnose se putem elektroničke pošte Državnom izbornom povjerenstvu od dana stupanja na snagu odluke o raspisivanju izbora do najkasnije **5 dana prije dana održavanja izbora**.

Obrasci zahtjeva za promatranje rada izbornih tijela, kao i adrese elektroničke pošte izbornih povjerenstava izbornih jedinica bit će dostupni na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr. Adresa elektroničke pošte Državnog izbornog povjerenstva je dip@izbori.hr.

Izorno povjerenstvo izborne jedinice, odnosno Državno izorno povjerenstvo odobrava promatranje rada izbornih tijela rješenjem.

Nakon što se odobri promatranje izbora nevladinoj udruzi, popis promatrača sastavlja se i dostavlja putem Aplikacije o čijem korištenju će Državno izorno povjerenstvo izdati posebnu tehničku uputu.

Korisničko ime i lozinku za pristup Aplikaciji ovlaštenoj osobi dostavit će izorno povjerenstvo izborne jedinice na čijem se području namjeravaju promatrati izbori, odnosno Državno izorno povjerenstvo.

Rok za unos promatrača u Aplikaciju ističe **3 dana prije dana održavanja izbora**.

Svojstvo promatrača dokazuje se službenom iskaznicom.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada izbornih povjerenstava izbornih jedinica, općinskih i gradskih izbornih povjerenstava i biračkih odbora izdaje izorno povjerenstvo izborne jedinice, na čijem području namjerava promatrati izbore, a promatračima uručuje birački odbor.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada Državnog izbornog povjerenstva izdaje i uručuje Državno izorno povjerenstvo.

Službenu iskaznicu promatraču za promatranje rada biračkih odbora na biračkim mjestima u inozemstvu izdaje Državno izorno povjerenstvo, a promatračima će uručiti birački odbori u sjedištima diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske.

3.3 Strani promatrači

Promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj, kao i promatrači diplomatsko-konzularnih predstavništava u Republici Hrvatskoj, međunarodnih udruženja izbornih tijela te promatrači izbornih tijela iz drugih država (dalje: strani promatrači) dostavljaju Državnom izbornom povjerenstvu zahtjev za promatranje izbora najkasnije **5 dana prije održavanja izbora**.

Obrazac zahtjeva za promatranje dostupan je na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Državno izorno povjerenstvo odobrava promatranje izbora odobrenjem te promatraču izdaje i uručuje službenu iskaznicu.

4. PRAVA I OBVEZE PROMATRAČA

Pravo promatranja izbora obuhvaća promatranje cjelokupnog izbornog postupka, a osobito glasovanje, rad izbornih tijela i uvid u cjelokupni izborni materijal, osim izvadaka iz popisa birača te potvrda na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju.

Promatrač ima pravo:

- nazočiti radu izbornih tijela te upozoravati na uočene nepravilnosti
- tražiti presliku ili prijepis zapisnika o radu izbornog tijela čiji je rad promatrao
- nazočiti primopredaji izbornog materijala
- nazočiti radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja te ispunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora
- stavljati obrazložene primjedbe na rad izbornog tijela u zapisnik o radu izbornih tijela ili ih u pisanom obliku priložiti tom zapisniku te zahtijevati potvrdu o danj obrazloženoj primjedbi na rad izbornih tijela
- izvršiti uvid u izborni materijal sve do proglašenja konačnih rezultata izbora, osim izvadaka iz popisa birača i potvrda na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju
- dolaziti i odlaziti s biračkog mjesta, ne remeteći postupak glasovanja i rad biračkog odbora.

Promatrač je dužan prilikom dolaska na biračko mjesto ili u sjedište izbornog povjerenstva koje će promatrati predložiti službenu iskaznicu i javnu ispravu na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača.

Prije nego što promatraču dozvoli promatranje rada biračkog odbora predsjednik ili zamjenik predsjednika biračkog odbora će zatražiti od promatrača na uvid javnu ispravu na osnovi koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača te podatak o tome za koga promatrač promatra izbore i provjeriti nalazi li se promatrač na popisu promatrača koji je dostavljen na biračko mjesto.

Ako se promatrač nalazi na popisu promatrača član biračkog odbora uručit će mu službenu iskaznicu i dozvoliti promatranje izbora.

Promatrač je dužan imati vidljivo istaknutu službenu iskaznicu cijelo vrijeme promatranja izbora.

Promatraču nije dopušteno:

- ometati rad izbornog tijela
- fotografiranje, tonsko ili filmsko snimanje biračkog mjesta i rada izbornog tijela, a osobito fotografiranje izvadaka iz popisa birača i potvrda na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju te glasačkih listića na biračkom mjestu prilikom glasovanja, odnosno utvrđivanja rezultata glasovanja

- za vrijeme promatranja rada biračkog odbora odgovarati na upite birača, a u slučaju da mu se birač obrati, dužan ga je uputiti na predsjednika, zamjenika predsjednika ili člana biračkog odbora
- vršiti uvid u izvratke iz popisa birača i potvrde na osnovi kojih su birači pristupili glasovanju
- nositi bilo kakve oznake političkih stranaka ili udruga nacionalnih manjina ili kandidata ili nevladinih udruga koje promatraju izbore, fotografije kandidata ili druge promidžbene materijale te na bilo koji drugi način utjecati na birače.

5. OVLAŠTI IZBORNIH TIJELA PREMA PROMATRAČIMA

Izborna tijela dužna su promatračima navedenim u točki 1. ovih Obvezatnih uputa omogućiti promatranje i praćenje svog rada.

Izborna tijela čiji rad se promatra ne smije isključiti promatranje, ali smije ograničiti broj promatrača, ako nedostatak prostora ili drugi razlozi ne dopuštaju istovremeno promatranje svim promatračima, na način da se političkim strankama koje su predložile liste odnosno kandidate, biračima koji su predložili liste odnosno kandidate, kandidatima grupe birača, udrugama nacionalnih manjina koje su predložile kandidate, nevladinim udrugama i stranim promatračima mora omogućiti da imaju najmanje po jednog promatrača na biračkom mjestu i/ili pri izbornom tijelu.

Predsjednik izbornog tijela usmeno će opomenuti promatrača koji ometa rad izbornog tijela, a ako promatrač unatoč opomeni nastavi s ometanjem, predsjednik izbornog tijela ovlašten je naložiti njegovo udaljavanje.

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, vodeći računa o tome da se glasovanje provodi neometano, uz puno poštivanje tajnosti glasovanja i sigurnosti birača, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta. Ako je to nužno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

6. OBJAVA I STUPANJE NA SNAGU

Ove Obvezatne upute stupaju na snagu prvoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

Ove Obvezatne upute objavljuju se i na mrežnoj stranici Državnog izbornog povjerenstva www.izbori.hr.

Napomena: Izrazi u ovim Obvezatnim uputama koji imaju rodno značenje odnose se jednako na muški i ženski rod bez obzira u kojem rodu su navedeni.